

Registratienummer 24.005218

Onderwerp De aanwijzing van de NV-gebieden
Indiener Henk Hazenoot [Partij BBB](#)
Datum vraag 11 januari 2024
Datum antwoord 22 januari 2024
Bron E-mail
Aan De verenigde vergadering
Van Dijkgraaf en hoogheemraden
Portefeuillehouder Hans Schouffoer

Context

Op 5 december 2023 heeft minister Adema een brief verstuurd aan de Tweede Kamer met de aanwijzing van Nutriënt Verontreinigde Gebieden (NV-Gebieden) in Nederland. De NV-gebieden vanuit oppervlaktewater zijn aangewezen op basis van stikstof (N-totaal), fosfaat (P-totaal) of beide. Ook is gekeken naar de biologie. Vanuit grondwater is de aanwijzing gedaan op basis van nitraatconcentraties. Op 11 januari zijn vragen ontvangen van de BBB-fractie met betrekking tot de nutriënt-verontreinigde gebieden. Hieronder volgt allereerst de inleiding van de BBB-fractie op de vragen, gevolgd door de vragen en antwoorden.

Op 5 december 2023 heeft minister Adema een brief verstuurd betreffende Nutriënt Verontreinigde Gebieden (NV-Gebieden) in Nederland aan alle Kamerleden.

Als informatie wordt daarbij gegeven:

“Het ministerie van LNV heeft nationaal in samenwerking met de waterschappen nauwkeuriger in beeld gebracht waar het oppervlaktewater en/of grondwater niet volledig voldoet aan de normen.”

Op 29 november 2023 werden de bestuurders van de waterschappen en provincies door de minister ingelicht over de aanwijzing van deze gebieden. Op de 2 aparte kaarten zijn oppervlakte water gebieden en grondwater gebieden aangegeven met te hoge nutriënten

(stikstof, fosfaat of beide). Ongeveer 50 % van het beheergebied van Hoogheemraadschap van Rijnland is op deze kaarten aangewezen als NV gebied.

De fractie van de BBB Hoogheemraadschap van Rijnland vindt dat op een generieke manier bepaalde aanwijzing als NV gebied op gedateerde meetgegevens is gebaseerd. Deze aanwijzing voert tot grote en verstrekende economische en persoonlijke gevolgen voor het buitengebied. Deze beleidsregel zal volgens de fractie van de BBB Hoogheemraadschap van Rijnland ervoor zorgen dat de hoognodige medewerking van agrariërs en overige grondbezitters bij projecten van het waterschap tot het verleden kunnen behoren.

Het gebruiken van oude gegevens doet zeker geen recht aan de miljoenen Euro's die de afgelopen jaren door Hoogheemraadschap van Rijnland en de overige 20 waterschappen zijn uitgegeven om de waterkwaliteit te verbeteren.

De fractie van de BBB Hoogheemraadschap van Rijnland heeft van de vele vragen die er leven er een aantal geselecteerd. Het gaat ons vooral om de validiteit van de gegevens voor de aanwijzing van de NV gebieden. De bijdrage uit de landbouw speelt bij de aanwijzing van NV gebieden een rol, maar over de grootte daarvan is gerede twijfel bij de fractie.'

De BBB fractie voelt zich in haar denken ondersteund door de unie van waterschappen die heeft aangegeven dat de huidige aanwijzing van NV gebieden geen positieve invloed zal hebben op de KRW opgaven. Daarom verzoeken wij de organisatie om met de relevante gegevens het ministerie te verzoeken om een juist en actuele beleid door te voeren. Wij zijn ons ervan bewust dat wij hiermee een grote inspanning van de organisatie vragen. Echter de aanwijzing van de NV gebieden op basis van oude en onjuiste gegevens heeft zeer grote impact in het buitengebied en het voortbestaan van bedrijven. Zoals al eerder vermeld verwachten wij bij onveranderd beleid dat de bereidheid om mee te werken aan de projecten van het Hoogheemraadschap van Rijnland hierdoor fors kan afnemen.

Vraag 1

Volgens de Europese beoordeling doen twee waterschappen het opvallend goed: dit zijn Waterschap Rijn en IJssel en Waterschap Vallei en Veluwe. Het oppervlaktewater is in beide Gelderse waterschappen in hoge mate 'non-eutroof'. Ruim 80% van de wateren voldoet hier aan de norm die Europa stelt (Europese maatlat voor kwaliteit oppervlaktewater geeft andere uitkomsten, Rotgers, 21-04-2023, STAF). Hoe is dit te rijmen met de informatie van de overheid?

Antwoord 1

Deze vraag gaat niet over het beheergebied van Rijnland; we hebben begrepen dat de vragen bij meerdere waterschappen zijn gesteld. Zodra wij beschikken over de beantwoording van de betreffende waterschappen zullen we u hierover informeren.

Vraag 2

De berekening per brongebied is niet op actuele gegevens gebaseerd. Men heeft waterschapgegevens uit de periode 2010 – 2013 gebruikt. Dit doet geen recht aan alle moeite die de o.a. agrariërs gedaan hebben om uitspoeling m.b.v. bufferstroken te verminderen. Ook het effect van de bufferstroken die in 2023 zijn ingesteld, is niet meegenomen. Waarom was met het weten van het reeds lang bekend zijnde aflopen van de derogatieregeling niet tijdig begonnen de analyse van actuelere data uit het Rijnland gebied?

Antwoord 2

Alleen voor de bepaling van de landbouwbijdrage aan de belasting van het oppervlaktewater met stikstof en fosfor is gebruik gemaakt van data over de periode 2010-2013.

Voor de bepaling van de waterkwaliteitstoestand van de KRW-waterlichamen is gebruik gemaakt van het KRW-oordeel van 2023. Dit is dus op basis van recente waterkwaliteitsgegevens.

Vraag 3

Rapporteert Nederland aan de Europese Commissie over de Stroomgebiedsbeheersplannen nog volgens het 'one-in-all-in'-principe of heeft men het ongunstigere voorstel van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet met het one-out, all-out'-principe toegepast?

Antwoord 3

Voor de KRW rapporteert Nederland voor de maatlat nutriënten 'one-in-all-in'. Er zijn geen signalen dat dit voor de KRW-beoordeling gaat veranderen. De CDM doet geen voorstellen, maar geeft advies. Het advies van de CDM staat los van de KRW.

Vraag 4

Waarom zijn alle inspanningen van de agrarische- en bollensector van de afgelopen 10 jaar om de nutriënten belasting van het water te verminderen geen motivatie geweest om de data van 2010 tot 2013 te weigeren als representatief voor de tegenwoordige tijd?

Antwoord 4

Zoals ook aangegeven bij het antwoord bij vraag 2 zijn voor het vaststellen van de toestand van de KRW-waterlichamen de meest recente data van de waterkwaliteit voor P-totaal en N-totaal gebruikt. De effecten van de inspanning van de bollensector zitten hier dus in.

Data van 2010 tot 2013 zijn gebruikt voor de bepaling van de landbouwbijdrage. Om een uniform beeld over Nederland te kunnen hanteren, heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit er voor gekozen het onderzoek van Groenendijk et al., 2016 te gebruiken. Er is geen recentere uniforme analyse beschikbaar om de landbouwbijdrage te bepalen voor heel Nederland. Rijnland heeft wel recentere data voor haar gebied. Bij de verdeling van de nutriënten belasting voor heel Rijndlands gebied op basis van deze recentere data komt de landbouwbelasting voor N-totaal uit op ca. 40% en voor P-totaal op ca. 55%. Dit aandeel is ruim boven de 19% die als grens was gesteld voor het

aandeel van de landbouw. Gebruik van deze recentere data zal dus niets veranderen aan het kaartje.

Vraag 5

Bij de schatting van de bijdrage van de landbouw in de totale stikstof en fosfor vervuiling lijkt er geen rekening gehouden met de basis belasting met nutriënten uit Duitsland. In het Rijnland beheergebied is vooral de invloed van Duitsland op de nutriëntenconcentratie in een aantal watergangen aanwezig. Waarom wordt niet gecorrigeerd met de aan de grens gemeten basisvervuiling in de beken en rivieren uit Duitsland?

Naast de belasting met nutriënten uit Duitsland worden de oppervlaktewateren van Rijnland vervuild met de uitwerpselen van grote vogelkolonies, zoals ganzen, aalscholvers en reigers. Is rekening gehouden met de hoeveel stikstof en fosfor waarmee de kwaliteit wordt verslechterd?

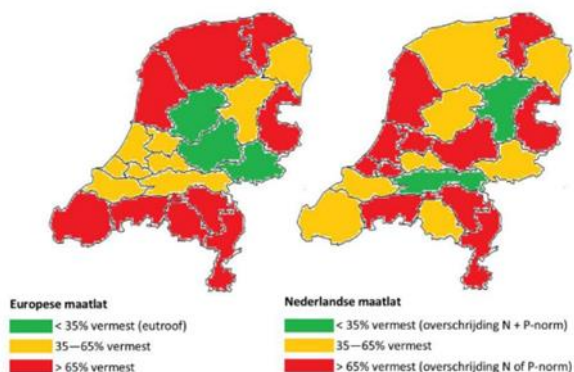
Antwoord 5

Het beheergebied van Hoogheemraadschap van Rijnland ligt erg ver van de grens met Duistland. De invloed van de belasting vanuit Duitsland in het gebied van Rijnland is gering. De concentraties op de Hollandse IJssel, waar een groot deel van het inlaatwater vandaan komt, liggen in de range van de KRW-doelen voor kanalen en vaarten. Monitoringsresultaten laten zien dat de concentraties toenemen vanaf de inlaat verder het beheergebied in.

Bijdrage van vogels zit in de bepaling van de bijdrage van diverse bronnen aan nutriënten in het water. Er zijn meerdere onderzoeken, zowel landelijk als voor onze eigen waterlichamen. Het landelijke onderzoek geeft aan dat vogelmest <1% bijdraagt aan de nutriëntenbelasting van Nederlands oppervlaktewater. Onderzoek in onze eigen waterlichamen laat zien dat lokaal de bijdrage van vogels kan significant zijn zoals bij De Pot, maar dat dit voor andere waterlichamen niet het geval is.

Vraag 6

Uit de Europese grondwaterkaart blijkt dat nagenoeg alle grondwater meetpunten in het beheergebied van Rijnland onder de KRW norm (<25 mg Nitraat per liter) zitten. Waarom stemt de Nederlandse grondwaterkaart niet overeen met de Europese?

Illustratie ter indicatie; verschillen tussen Europese meetsystematiek en Nederlandse systematiek voor vermessing. Gebaseerd op dezelfde feitelijke metingen zouden de kaartjes identiek moeten zijn, maar dat zijn ze niet.

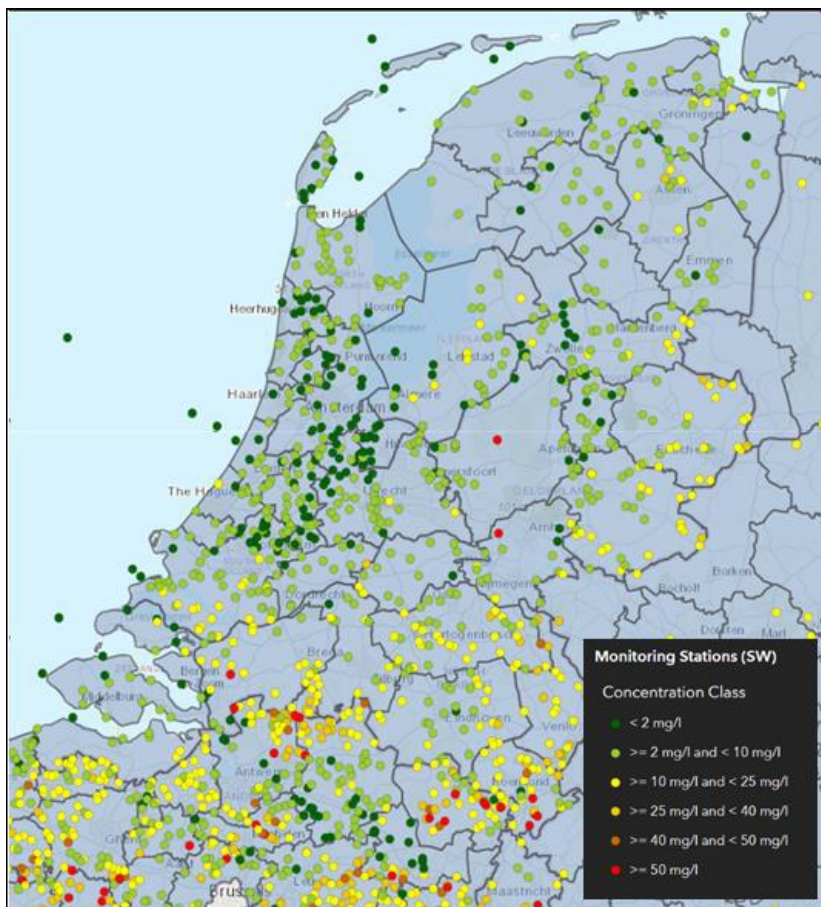
Antwoord 6

De bovenstaande kaartjes zijn afkomstig uit een artikel uit Agrifacts en gaan over oppervlaktewater. Volgens het artikel gaat het linker plaatje over vermessing op basis van chlorofyl en het rechter plaatje over N+P-norm.

Vraag 7

De Europese Commissie signaleert maar weinig plekken in Nederland waar de nitraatconcentraties in het oppervlaktewater de norm overschrijden (> 50 mg/l). Dat blijkt uit metingen die Europa heeft verzameld voor de Nederlandse landbouwrapportage. Het gaat om metingen in de periode 2016-2019, die Nederland heeft aangeleverd in Brussel. Wat opvalt, is dat de hogere nitraatconcentraties vooral worden gemeten in de grensprovincies, waar relatief veel water uit het buitenland binnenkomt.

- Kan Rijnland aangeven of deze metingen overheen komen met de eigen waterkwaliteitsrapportage over deze jaren?
- Voldoet Rijnland volgens de actuele kaart van de Europese Commissie aan de eisen voor de KRW wat betreft nitraatconcentratie?
- Als deze kaart afwijkt met de gegevens van Rijnland, wat zijn dan de mogelijkheden om dit te wijzigen in overeenstemming te brengen met de Europese gegevens?

Figuur. Nitraatconcentraties in oppervlaktewater. Bron: Metingen voor de landbouwrapportage van de Europese Commissie.

Antwoord 7

De genoemde norm van $>50 \text{ mg/l}$ is de norm voor nitraat voor grondwater. Voor oppervlaktewater gelden normen voor N-totaal. Deze normen verschillen per KRW-waterlichaam. Er is geen KRW-norm voor nitraat in oppervlaktewater. De eenheid van het kaartje is waarschijnlijk in mg N/L .

De N-totaal concentraties in de KRW-waterlichamen binnen het gebied van Hoogheemraadschap van Rijnland liggen tussen de 2 en 10 mg N/L of lager. Ze liggen in de range van de concentraties op het kaartje. De kaart lijkt dus niet af te wijken met de gegevens van Rijnland.

Voor de KRW verschilt het per waterlichaam of N-totaal voldoet aan de norm. In het [KRW-dashboard](#) is te zien welke KRW-waterlichamen dit betreft.

Vraag 8a

Wanneer gaat het Hoogheemraadschap van Rijnland de nieuwe kaarten op basis van actuele meetgegevens aan het ministerie aanleveren waarop per watergang de actuele

nutriënten verontreiniging is aangegeven? Is het nog mogelijk dat het Hoogheemraadschap van Rijnland de ministeries van LNV en I&W kan bewerken om voor het jaar 2025 alleen de bewezen nutriënt verontreinigde grondwateren en oppervlakte wateren volgens Europese normen (chlorofyl) aan te laten wijzen?

Antwoord 8a

Voor de beoordeling van de toestand van de KRW-waterlichamen is gebruik gemaakt van actuele data. En zoals bij antwoord 4 aangegeven zal het percentage van de bijdrage van de landbouw niet erg verschillen in ons gebied van de gebruikte data van 2010-2013. De kaart zal er dus niet anders uit komen te zien. Op basis hiervan is er dan ook geen aanleiding om tot andere conclusies te komen.

Rijnland blijft in nauw contact met het ministerie van LNV en deelt actief actuele data van het Rijnlands gebied.

Anders dan dat u suggereert is chlorofyl wel meegenomen in de beoordeling in de vorm van fytoplankton voor stilstaande wateren. Voor stromende wateren is aanvullend de toestand van de overige water flora meegenomen.

Vraag 8b

Percentage meetpunten per grondwaterkwaliteitsklasse. Bron: Landbouwrapportage Europese Commissie 2016-2019.

	< 25 mg nitraat/liter (goed)	25 – 40 mg nitraat/liter (matig)	40 – 50 mg nitraat/liter (onvoldoende)	>50 mg nitraat/liter (overschrijding)
Noord- Holland	88	7	2	3
Zuid- Holland	100			

Hoogheemraadschap van Rijnland beslaat delen van Noord en Zuid Holland. Uit een landbouwrapportage 2016-2019 blijkt dat in Zuid Holland bij 100 meetpunten van het grondwater de kwalificatie goed en in Noord Holland bij 88 van de 100 ook de kwalificatie goed hebben.

Zijn er bij de aangewezen NV gebieden punten die een andere kwalificatie hebben dan goed?

Antwoord 8b

De aanwijzing van de NV-gebieden binnen Hoogheemraadschap van Rijnland zijn gedaan op basis van concentraties in het oppervlaktewater. Op basis van grondwater zijn geen NV-gebieden aangewezen binnen Rijnlandsgebied.

Reactie op afsluitende opmerking

Tenslotte willen we naar aanleiding van uw afsluitende opmerkingen dat "bij onveranderd beleid de bereidheid om mee te werken aan de projecten van Hoogheemraadschap van Rijnland fors kan afnemen" nog het volgende meegeven:

Aan de huidige aanwijzing van de NV-gebieden zijn alleen maatregelen gekoppeld voor de vermindering van emissies van N-totaal. In het gebied van Rijnland is met name (fosfor) P-totaal het probleem en daarop zijn de maatregelen niet gericht. Dat is ook een van de redenen dat volgens ons de huidige aanwijzing gering positief effect zal hebben op de verbetering van de waterkwaliteit. Dit hebben we aan het ministerie van LNV meegegeven.

Hoogheemraadschap van Rijnland is onder andere met de bollensector in het kader van de inspiratiepolder een project gestart naar maatregelen voor verminderde uitspoeling van fosfor/fosfaat in het bollengebied. Hierbij wordt samen met telers gekeken welke maatregelen effectief zijn en ook in de bedrijfsvoering passen. Wij delen onze leerervaring met het ministerie van LNV omdat juist met dit soort projecten sturing mogelijk is. Want de kans dat er aanvullende maatregelen komen als de waterkwaliteit niet voldoende verbetert, al dan niet opgelegd vanuit Brussel, blijft aanwezig. Wij hopen dat dit ook mede antwoord geeft op uw vraag 8a.